

Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymä
Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuolto / ympäristönsuojelu

Lausunto
4.11.2021

Dnro Y/22/2021

Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunnan lausunto koskien Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry:n, Pro Kutsa ry:n ja Villilohi ry:n valitusta lautakunnan antamasta päätöksestä

ASIA

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry:n, Pro Kutsa ry:n ja Villilohi ry:n valitus Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunnan päätöksestä 29.6.2021 § 76 koskien kallion louhintaa ja kalliolouheen sekä muualta tuodun kiviaineksen murskaamista siirrettävällä murskaamalla Sallan kunnan Hautajärven kylässä kiinteistöllä Ruusula RN:o 732-404-10-18. Luvan hakijana on Oulangan Murske Ay. VHAO Dnro 20978/2021.

LAUSUNTO

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry:n, Pro Kutsa ry:n ja Villilohi ry:n valitus on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se koskee kaivoslain mukaisia asioita sekä tuotettavan murskeen käyttöä luvan mukaisen alueen ulkopuolella.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry:n, Pro Kutsa ry:n ja Villilohi ry:n valitus on hylättävä muilta osin perusteettomana.

LAUSUNNON PERUSTELUT

Valituksenalainen päätös on maa-aines- ja ympäristölupapäätös. Siinä ei tehdä kaivoslain mukaisia päätöksiä eikä sillä ole vaikutusta kaivoslain mukaisiin oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Koska lupapäätös ei koske kaivoslain mukaisia asioita, niin valituksen kohdat kaivoslain mukaisista asioista tulee jättää tutkimatta asiaan kuulumattomina seikkoina.

Maa-aines- ja ympäristölupaharkinnassa tarkastellaan lupahakemuksen mukaista toimintaa. Luvan mukaisella alueella tuotetun murskeen käyttö esimerkiksi metsäautoteiden rakentamiseen ei kuulu lupaharkinnan piiriin. Valitus on jätettävä tutkimatta niiltä osin kuin se ei koske lupaharkinnan piiriin kuuluvia asioita.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 39.2 §:n mukaisesti (ympäristölupahakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista. Edelleen ympäristönsuojelulain 40.1 §:n mukaisesti (j)os hakemus on puutteellinen tai asianratkaiseminen edellyttää erityistä selvitystä, hakijalle on varattava tilaisuus täydentää hakemusta viranomaisen asettamassa määräajassa. Maa-aineslain (555/1981) 5.2 §:n mukaisesti (maa-ainesten ottamissuunnitelmaa laadittaessa on tarvittavassa laajuudessa selvittävät vallitsevat luonnonolosuhteet, ainesten määrä ja laatu sekä hankkeen vaikutukset ympäristöön ja luonnonolosuhteisiin.

Hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaisesti (v)iranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Viranomaisen täydennyspyynnöt ovat osa viranomaisen toiminnan

Dnro Y/22/2021

taa ja siksi myös niiden on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Lupaharkinnassa on ollut kyse siitä täyttääkö hakemus ympäristönsuojelulain 49 §:n ja maa-ainelain 6 §:n mukaiset luvan myöntämisen edellytykset.

Geologian tutkimuskeskuksen ylläpitämän *Maankamara*-tietokannan (<https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/>) tiedon mukaan hakemusalueen kallioperä on arkoosikvartsiittia (hiekaista muodostunut metamorfinen kivilaji). Yleisen tiedon mukaan arkoosikvartsiitti ei sisällä haitallisia määriä uraania, arseenia eikä muita alkuaineita eikä myöskään kuitumaisia tai muutoin haitallisia mineraaleja. Luvan hakijan toimittamat ja lupapäätöksessä esitetyt tiedot ovat siis olleet ympäristönsuojelulain ja maa-ainelain mukaisesti riittävät lupaharkinnan kannalta. Lupaharkinnan kannalta tarpeettomien tietojen pyytäminen luvan hakijalta olisi ollut vastoin hallintolain oikeusperiaatteita.

Luvan hakija on toimittanut myöhemmin toiminnan aloittamislupaa varten hakemusalueen kallioperästä teetättämänsä geokemiallisen analyysin (liite f) ja petrografisen kuvauksen (liite g). Analyysien mukaan kallioperä on metamorfista kiveä. Analyysien mukaan näytteissä ei havaittu uraania eikä kuitumaisia yhdisteitä. Teetetyt analyysit osoittavat viranomaisen alkuperäisen harkinnan oikeellisuuden. Valituksen osana olevan karttapohjan ”Paljastumakartta 110 J.Astolan havainnot, kesällä v. 1972” lähimmät havainnot luvan mukaisesta alueesta ovat kvartsiittia. Myös kyseinen aineisto tukee viranomaisen tulkinnan oikeellisuutta.

Tieto kiviaineksesta ja toimitettu Säteilyturvakeskuksen analyysiraportti ovat olleet riittäviä lupaharkinnan perusteeksi. Ei ole perustetta epäillä, että kvartsiitin (teetätettyjen analyysien perusteella tarkemmin liuskeisen serisiittifyyllittin eli savikivestä muodostuneen metamorfisen kivilajin) louhinnasta, murskauksesta, varastoinnista tai käytöstä aiheutuisi maa-aines- tai ympäristönsuojelulaissa kiellettyä seurausta. Siten valittajien näkemys siitä, että harkinta olisi tehty puutteellisin tai olemattomiin selvityksiin perustuen on hylättävä perusteettomana. Luvassa on annettu tarkkailumääräykset, joiden perusteella kiellettyjen seurausten syntymättömyys voidaan todentaa myös toiminnan aikana. Ympäristönsuojelulaissa on riittävät säännökset lainvastaisen toiminnan varalle.

Viranomaisella ei ole syytä epäillä, että luvanhakijan toimittamat näytetiedot koskisivat muualta kuin lupahakemuksen mukaiselta alueelta otettuja kalliokivinäytteitä.

Ammattimaisesti toimittaessa räjähdysaineiden ympäristövaikutukset ovat niin vähäiset, että viranomaisella ei ole ollut perusteita selvityttää niiden vaikutuksia lupahakemuksessa esitettyä enempää. Tarkkailtavaksi määrättyjen tyyppiyhdisteiden perusteella pystytään seuraamaan räjähdysainejäämien vaikutuksia riittävästi. Räjähdysaineiden vaikutukset lupaharkinnan kannalta on selvitetty riittävästi ja valitus puutteellisesta selvityksestä on perusteeton.

Lupapäätökseen liittyvien muistutusten ja vastineiden liitteet on laitettu lupapäätöksen liitteeksi luvan käytävyyden vuoksi. Liite toimitetaan osana lupaa ja näin on toimitettu myös valittajien kohdalla. Lupaviranomaiselle ei ole tullut kyselyitä valituksenalaisen luvan liitteistä 20.10.2021 mennessä.

Dnro Y/22/2021

Luvan hakija on selvittänyt ympäristön ominaisuudet ja herkkyudet riittävästi. Hankealue ja sen lähialueet ovat alueelle tavanomaista talousmetsää. Hankealueella ei ole eikä siitä aiheudu luvan mukaisesti toimittaessa sellaisia vaikutuksia, jotka olisivat luvan myöntämisen esteenä. Luvan mukaisen toiminnan vesistövaikutuksia on määrätty vähennettäväksi laskeutusaltaalla sekä kieltämällä alueelta pois johtavan ojan perkaus luvan voimassaoloaikana. Kun lisäksi ottaa huomioon louhittavan kalliomäärän pienuuden ja sen että alueen hulevesien kulkureitin pituus Oulankajokeen on yli 2,4 kilometriä ja välissä on hitaamman virtauksen alueina Ryttilampi ja Venojärvi, niin hankkeesta ei voi olla lupaehtojen mukaisesti toimittaessa luvan myöntämisen esteenä olevia vaikutuksia Oulangan vaellustaimenelle.

Ympäristöministeriö on julkaissut 23.11.2020 viimeisimmän ehdotuksen uusiksi valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi. Koska hankealuetta tai sen lähialueita ei ole sisällytetty ympäristöministeriön ehdotuksiin, niin sitä ei voida katsoa valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Ympäristöministeriön ehdotus valtakunnallisesti arvokkaasta maisema-alueesta (Oulankajoen ja Kitkajoen koskimaisemat) ulottuu lähimmillään noin 2,3 kilometrin etäisyydelle hakemuksen mukaisesta alueesta. Ehdotetulta valtakunnallisesti arvokkaalta maisema-alueelta ei ole näköyhteyttä hakemuksen mukaiselle alueelle. Oulankajokivarresta ei ole näköyhteyttä suunnitellulle louhintapaikalle ja hankealue on alueelle tavanomaista talousmetsää. Siten hakemukseen ei ole ollut perustetta pyytää lisäselvityksiä maisemavaikutusten osalta.

Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta ei ole tietoinen, että ympäristöministeriössä olisi vireillä hanke Oulangan kansallispuiston laajentamiseksi. Lautakunnalla ei ole myöskään tietoa, että hankealueelle olisi suunnitteilla retkeilyreittiä. Tehdyn melumallinnuksen perusteella toiminnasta ei aiheudu laissa kiellettyjä meluvaikutuksia Oulangan kansallispuistolle, muille suojelualueille tai retkeilyreiteille. Luvassa on annettu määräykset pölyvaikutusten ehkäisemiseksi. Toiveet tai aloitteet kansallispuiston tai retkeilyreittien laajentamiseksi eivät ole este maa-aines- ja ympäristöluvan myöntämiselle.

Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta on ottanut lupaharkinnassaan riittävästi huomioon annetut lausunnot ja muistutukset ja antanut niihin vastauksen lupapäätöksessään. Lautakunnalla ei ole lisättävää lupapäätöksen yhteydessä antamaansa vastaukseen ja se katsoo, että valittajien näkemys muistutukseen vastaamatta jättämisestä on perusteeton.

Maa-aines- ja ympäristölupamenettely on tehty maa-aines-, ympäristönsuojelu- ja hallintolain menettelysäännösten mukaisesti. Siten valittajien näkemys menettelyvirheestä on hylättävä perusteettomana.

Luvassa on annettu tarvittavat määräykset toiminnan lopettamisesta. Lisäksi luvassa on määrätty vakuus lopettamistoimenpiteiden varalle. Siten valittajien vaatimus jälkihoitotoimenpiteiden uudelleen määrittämisestä on hylättävä perusteettomana.

Lupaharkinnassa tutkitaan luvan mukaisen toiminnan myöntämisedellytykset. Siten Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunnalla ei ole tarvetta arvioida valittajien esittämiä Sallan ja Kuusamon aluetta laajemmin koskevia tietoja.

Dnro Y/22/2021

Lupaharkinta ja -päätös on tehty siten kuin maa-aines- ja ympäristönsuojelulaissa ja muussa lainsäädännössä säädetään. Siten luvan kumoamiselle, muuttamiselle tai uudelleen käsittelyyn määräämiselle ei ole perusteita.